

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce **J. D.**, zastoupeného JUDr. Zdeňkem Koschinem, advokátem se sídlem Štefánikova 48, Praha 5, proti žalovanému **Magistrátu hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 3. 2005, č. j. MHMP 30141/2005, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 7. 2005, č. j. 6 Ca 113/2005 - 29,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 7. 2005, č. j. 6 Ca 113/2005 - 29, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včasnou kasační stížností se žalobce (dále též „stěžovatel“) domáhal zrušení shora uvedeného pravomocného usnesení městského, kterým městský soud odmítl žalobu proti shora uvedenému rozhodnutí žalovaného a současně vyslovil, že žalobci přiznává osvobození od soudních poplatků a zamítá jeho návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Rozhodnutím ze dne 2. 3. 2005, č. j. MHMP 30141/2005, žalovaný zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí Úřadu městské části Praha 5 ze dne 17. 12. 2004, č. j. OOS-3/173/TP-2004, kterým úřad k návrhu žalobce nezrušil údaj o místu trvalého pobytu J. L. a nezletilé K. L. na adrese P. – J., N. 213/7.

Městský soud v odůvodnění odmítavého usnesení zřekl kapituloval stručně průběh celého řízení, a k věci samotné uvedl, že rozhodnutí, jehož zrušení se žalobce domáhá je vyloučeno ze soudního přezkoumání (§ 70 s. ř. s.). Takové rozhodnutí dle názoru soudu nezakládá, nemění, neruší ani závazně neurčuje žádná žalobcova práva a proto žalobu

proti němu odmítl [§ 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] a odkázal mj. i na judikaturu Nejvyššího správního soudu k této problematice, zejména na jeho rozhodnutí ze dne 23. 2. 2005, č. j. 6 As 33/2003 – 81, v němž tento soud dospěl k závěru, že rozhodnutí ohlašovny o neprovedení zrušení údaje o místě trvalého pobytu podle § 12 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“), je vyloučeno ze soudního přezkoumání podle § 70 písm. a) s. ř. s. a žaloba podaná proti takovému rozhodnutí je podle § 68 písm. e) s. ř. s. nepřijatelná.

Žalobce napadl usnesení soudu kasační stížností, opírající se o důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a domáhal se jeho zrušení. Velmi podrobně popsal změnu vlastnických vztahů k předmětné nemovitosti i průběhu minulých let a vyjádřil přesvědčení, že jako vlastník nemovitosti má právo požadovat, aby osobám J. a nezl. K. L. byl zrušen trvalý pobyt. Pro souzenou věc je podstatná jeho výtka mířící do výroku soudu, jímž soud jeho žalobu odmítl. Poukázal na to, že soud nesprávně posoudil otázku přípustnosti žaloby. Má zato, že soudem přezkoumávané rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s. a není proto ze soudního přezkumu vyloučeno. V závěru navrhl, aby kasační soud zrušil nejen označené usnesení městského soudu, ale aby zrušil rozhodnutí žalovaného i správního orgánu prvního stupně.

Žalovaný ve svém vyjádření důvodnost kasační stížnosti odmítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu, a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

V souzené věci je předmětem kasačního přezkoumání usnesení soudu, jímž byla žalobcova žaloba odmítnuta. V takovém případě připadá v úvahu toliko kasační námitka mířící do důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy do obrany proti odmítnutí žaloby.

Nejvyšší správní soud se proto zabýval žalobcem předestřenou kasační námitkou, zpochybňující otázku přípustnosti soudního přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgány rozhodly podle § 12 zákona o evidenci obyvatel o zrušení údaje o místě trvalého pobytu.

Je sice skutečností, že k problematice evidence obyvatel se Nejvyšší správní soud v minulosti vyslovil tak, že „rozhodnutím ohlašovny o zrušení údaje o místě trvalého pobytu (§ 12 odst. 1 zákona o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů) se nezakládají, nemění, neruší ani závazně neurčují práva a povinnosti; takové rozhodnutí je vyloučeno ze soudního přezkumu podle § 70 písm. a) s. ř. s. a žaloba podaná proti takovému rozhodnutí je nepřijatelná [§ 68 písm. e) s. ř. s.]. Stalo se tak např. i rozsudkem ze dne 23. 2. 2005, č. j. 6 As 33/2003 - 81 (www.nssoud.cz), na který soud v odůvodnění usnesení upozorňuje.

Protože však druhý senát Nejvyššího správního soudu při předběžné poradě o obdobné otázce dospěl k odlišnému právnímu závěru, a to že rozhodnutí o zrušení místa trvalého pobytu může mít důsledky předpokládané ustanovením § 65 odst. 1 s. ř. s., a tedy že má být podrobena soudnímu přezkumu, postoupil podle § 17 odst. 1 s. ř. s. tuto otázku k rozhodnutí rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu.

Ten v usnesení dne 6. února 2007, č. j. 2 As 64/2005 – 108, dospěl k závěru, že *právo na zvolení místa trvalého pobytu podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, je veřejným subjektivním právem, proti jehož porušení rozhodnutím správního orgánu se může občan dovolat ochrany postupem podle § 65 a násl. s. ř. s. před správním soudem. Nedílnou součástí práva na zvolení místa trvalého pobytu je také právo na to, aby na zvolené adrese místa trvalého pobytu nebyly evidovány osoby, které pro to nesplňují nebo přestaly splňovat zákonné podmínky.*

Při posouzení předložené sporné právní otázky vycházel rozšířený senát z úvahy o významu soudního přezkumu správních rozhodnutí, který byl institucionalizován k ochraně subjektů před veřejnou mocí. Soud zde mj. poskytuje ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob (§ 2 s. ř. s.), tedy právům plynoucím z předpisů veřejného práva. Existence takového práva je pak předpokladem soudního přezkumu. Úkon, který soud k návrhu zkoumá, musí zakládat, měnit, rušit nebo závazně určovat práva a povinnosti - jen v tom případě se jedná o rozhodnutí přezkoumání podléhající (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Není tedy podstatná forma úkonu, ale jeho způsobilost dotčení veřejného subjektivního práva. Proto také ust. § 70 písm. a) s. ř. s. vylučuje ze soudního přezkoumání úkony, které svou povahou rozhodnutími nejsou přesto, že jeho formu mají.

Uvedl, že místo trvalého pobytu nelze zaměňovat s jakýmkoliv jiným místem pobytu a evidování tohoto místa má vliv na práva a povinnosti subjektu. Tato práva a povinnosti nevyplynávají přímo ze zákona o evidenci obyvatel, ale z jiných zákonů, a jejich existence vylučuje, aby zaevidování, nezaevidování, či zrušení místa trvalého pobytu mělo skutečně pouze evidenční účinky.

Na trvalý pobyt na konkrétní adrese (v konkrétním bytě) je tak například vázán nárok na příspěvek na bydlení vlastníka nebo nájemce bytu podle § 24 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Závažným důsledkem rozhodnutí ohlašovny je dopad do práva volebního, u něhož nelze vždy akceptovat, že je nedotčeno v důsledku úředního přihlášení k pobytu v sídle ohlašovny. Zrušení místa trvalého pobytu může mít závažný dopad i na možnost podnikání (§ 17 zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání) – a podobně.

Nelze ani přehlédnout skutečnost, že rozhodnutí o nezaevidování či o zrušení údaje o místě trvalého pobytu, má zákonné podmínky, jejichž naplnění má oprávněný orgán ve správním řízení zkoumat; v případě rozhodnutí podle § 12 zákona o evidenci obyvatel v režimu správního řádu (§ 18 zákona o evidenci obyvatel). Pochybil-li při soustředění podkladů nebo v úvaze o splnění podmínek a nedojde-li k nápravě v odvolacím řízení, pak při vyloučení soudní ochrany by účastník neměl možnost dosáhnout nápravy, a to přesto, že jak pro osobu požadující zaevidování změny, tak pro osobu podávající návrh na zrušení místa trvalého pobytu, tak pro osobu, jíž je místo trvalého pobytu rušeno, má rozhodnutí závažné důsledky.

Občan, který požaduje změnu místa pobytu, tak musí mít možnost soudní ochrany v případě, že splnil podmínky pro změnu, případně že odstranil nedostatky či rozpory v předkládaných dokladech, a že negativní rozhodnutí ohlašovny bylo nedůvodné. Občan, který se domáhá zrušení trvalého pobytu jiným osobám, majícím evidovaný pobyt na jeho adrese, musí mít možnost ochrany v případě, že doložil, že pro zrušení pobytu těchto jiných osob byla splněna podmínka zániku užívacího práva k objektu či jeho části, a že nevyhovění jeho návrhu bylo nedůvodné. Občan, jemuž byl zrušen údaj o trvalém

pobytu, pak musí mít možnost soudní ochrany v případě, že rozhodnutí bylo vydáno, aniž byly podklady zápisu pozměněné, neplatné nebo padělané, či aniž by zápisu dosáhl nesprávným uvedením určitých skutečností, stejně tak, pokud bylo vyhověno návrhu oprávněné osoby, aniž doložila zánik užívacího práva. Ve všech případech pak tyto subjekty rovněž mají právo na řádné projednání věci a soudní kontrole je třeba proto podrobit i průběh těchto řízení.

Jedná se o jejich subjektivní práva, o nichž přísluší rozhodovat orgánu veřejné moci, stanoveným postupem, v němž je třeba zkoumat dodržení zákonem daných podmínek. Ochrana veřejných subjektivních práv pak je úkolem správního soudnictví (§ 2 s. ř. s.). Rozhodnutí správního orgánu je v těchto případech úkonem ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

Odmítnutím žaloby proti rozhodnutí o nezaevidování trvalého pobytu, i žaloby proti rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu dochází ke zkrácení na právu na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Nutno je však odmítnout žalobcův návrh, aby zdejší soud zrušil i rozhodnutí žalovaného, jakož i rozhodnutí jemu předcházející. K takovému postupu však není Nejvyšší správní soud oprávněn.

Postup kasačního soudu při rozhodování o kasační stížnosti je upraven v § 110 odst. 1 s. ř. s. Dospěje-li Nejvyšší správní soud k tomu, že kasační stížnost je důvodná, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení; jestliže již v řízení před krajským soudem byly důvody pro zastavení řízení, odmítnutí návrhu nebo postoupení věci, rozhodne o tom současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu Nejvyšší správní soud. Není-li kasační stížnost důvodná, Nejvyšší správní soud ji rozsudkem zamítne. Jak je z tohoto ustanovení zřejmé, Nejvyšší správní soud je oprávněn rozsudkem zrušit pouze rozhodnutí soudu; není oprávněn však svým rozhodnutím zasáhnout rozhodnutí žalovaného, ani rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

Ze shora uvedených důvodů soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná a proto usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm je soud vázán právním názorem vysloveným v rozsudku zdejšího soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne městský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. května 2007

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu